

TAIKASIENET, HUUMESIENET, MYRKKYSIENET

Kehysanalyysi psilositybiiniä sisältävistä sienistä käytävästä julkisesta keskustelusta

Ville Kurki

Media-analyysi

Mediakulttuuri ja viestintä

Itä-Suomen yliopisto, Joensuu

Toukokuu 2015

1 JOHDANTO	1
1.1 Keskeiset käsitteet	2
<i>Psilosybiinisienet</i>	2
<i>Psykedeelit</i>	4
1.2 Psilosybiinisienten kulttuurihistoriaa	4
1.3 Psykedeelitutkimuksen renessanssi	5
2 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT	6
2.1 Aineisto	6
2.2 Kehysanalyysi ja diskurssianalyysi	7
3 ANALYYSI	9
3.1 Taikasienet, huumesienet, myrkkysienet – kolme nimeä	9
3.2 Huumesota, valta ja myrkkysienet	10
3.3 Taikasienet luonnon yläpuolella	11
3.4 Toimijat ja vastakkainasettelut	12
4 YHTEENVETO	14
AINEISTOLUETTELO	1
LÄHDELUETTELO	3

1 JOHDANTO

Tässä esseessä tarkastelen psilositybiinisten käsittelyä suomalaisessa mediassa. Aiheena on erityisesti psilositybiiniä sisältävien sienten esittäminen uutisartikkeleissa. Psilositybiiniä sisältävät sienet luokitellaan Suomessa huumausaineiksi ja niiden käyttö, hallussapito, myynti, kerääminen sekä kasvattaminen onkin laitonta. Lisäksi niihin kohdistuu osittain 1960–1970 -lukujen vastakulttuurille vastareaktion aloitetun huumesodan luoma stigma. Niiden lääkinällistä potentiaalia on kuitenkin alettu tutkia viime vuosina uudelleen laajemmin ja niitä on käytetty traditionaalisissa, muun muassa shamanistisissa, konteksteissa jo useita tuhansia vuosia. Tästä johtuen niihin liittyvät puhettavat vaihtelevat näkökulmasta riippuen valtavasti.

Pyrin tässä media-analyysissä selvittämään, miten valtamediaa edustavat toimijat, kuten Helsingin Sanomat, Karjalainen, MTV3, Savon Sanomat ja YLE representoivat julkaisemissaan artikkeleissa psilositybiiniä sisältäviä sieniä? Tutkimuskysymyksiä ovat: ”*Millaisia kehyksiä ja diskursseja psilositybiiniä sisältävistä sienistä kirjoituissa suomalaisissa valtamedian artikkeleissa on?*” ja ”*Mitä toimijoita psilositybiinisieniin liittyvissä artikkeleissa on esillä ja ketkä näistä pääsevät ääneen?*”

Aihe on yhteiskunnallisesti merkittävä, sillä psykedeelien¹, kuten psilositybiinin, lääkinällistä ja terapeutista potentiaalia on alettu tutkimaan kansainvälisesti kiihtyvällä tahdilla ja monia lupaavia tuloksia on saatu. Lisäksi huumesodan stigmatisaation ja huumausainelainsäädännön toimivuutta haittojen ehkäisemisen kannalta on alettu pohtia uudelleen.

Suomen tasolla valtamedian lähestymisen esimerkiksi psilositybiinisieniin on sanottu muun muassa asiaa käsittelevän internetkeskustelupalstan kirjoitusten mukaan olevan usein asiantuntematonta, sekä pelkoa ja virheellistä tietoa levittävää. Uutisartikkeleihin ja aihetta käsitteleviin tieteellisiin julkaisuihin perehdyttyäni ei tämä näkemys vaikuta täysin tyhjältä keksityltä. Kuitenkin muutamissa viime aikoina ilmestyneissä uutisartikkeleissa psilositybiinisieniä ja muitakin psykedeeljä on alettu lähestyä juurikin tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvien murrosten kautta. Tästä johtuen eri kanavien samoja sieniä koskeva uutisointi eroaa valtavasti. Tässä kehysanalyysin tai diskurssianalyysin soveltaminen puoltaa mielestäni tavoitetta selvittää keskustelun tilaa valtamediassa viime aikoina.

¹ Kts. Luku 1.1 Keskeiset käsitteet

Lisäksi psykedeelejä koskevan tieteellisen tutkimuksen uuden aallon nousu, eli niin sanottu *psykedeelitutkimuksen renessanssi*, on alettu huomioda kansainvälisesti myös aivan suosituimmissa populaaritieteellisissä artikkeleissa, kuten TIME:ssä², New York Times:ssa³ ja The Guardian:ssa⁴. Tämä kertoo myös osaltaan psykedeeleistä käytävän keskustelun ajankohtaisuudesta ja laajasta kiinnostuksesta. Kuitenkaan en ole löytänyt yhtään tutkimusta, joka tarkastelisi psykedeelien, saati psilosybiinisten esittämistä suomalaisessa mediassa diskurssien tai kehysten avulla.

1.1 Keskeiset käsitteet

Psilosybiinisenet

Taikasienet, huumesienet, myrkkysienet, psykedeeliset sienet, madonlakit, suippumadonlakit. Tunteita herättävällä organismilla on monta nimeä. Kaikilla näillä nimityksillä on viitattu *psilosybiini*-nimistä kemiallista yhdistettä sisältäviin sieniin. Psilosybiiniä sisältävillä sienillä on myös ollut erittäin keskeinen rooli joidenkin etnisten ryhmien keskuudessa esimerkiksi Meksikossa ja niihin viitattavia nimityksiä onkin löydetty sieltä yli kaksisataa kappaletta (Guzmán ym. 1998, 190). Suomesakin niistä puhutaan monilla eri nimityksillä⁵, jotka usein juontuvat esimerkiksi sienilajikkeista (*semi*, *cubis*, *GT*[*Golden Teacher*], *suippis*, *madonlakki*, *silokki*) niiden vaikutuksista (*matka*, *matkaliput*) ja ulkomuodosta.

Tieteellisessä tutkimuksessa psilosybiiniä sisältäviä sieniä on kutsuttu niiden aiheuttamien subjektiivisten vaikutusten mukaan joskus *hallusinogeenisiksi*, *psykotrooppisiksi*, *psykoaktiivisiksi* tai *psykedeelisiksi sieniksi*. Nämä nimitykset pohjautuvat niiden tuottamiin psyykkisiin vaikutuksiin, joihin lukeutuvat muutokset aistihavainnoissa, minäkäsityksessä ja keskittymiskyvyssä, derealisaatio, depersonalisaatio, muuntunut ajan ja paikan havaitseminen, hermostuneisuus, tunteiden heilahtelu (ah-

² <http://time.com/3399433/quit-smoking-psychedelic-drugs-acid-test/>. Haettu 21.4.2015.

³ http://www.nytimes.com/2012/04/22/magazine/how-psychedelic-drugs-can-help-patients-face-death.html?pagewanted=all&_r=0. Haettu 21.4.2015.

⁴ <http://www.theguardian.com/society/2014/oct/05/healing-trip-psychedelic-drugs-treat-depression>. Haettu 21.4.2015.

⁵ Nimitykset on poimittu aiheeseen keskittyneen psilosybiini.info-sivuston keskustelupalstalta [<https://www.taikasieni.net/smf/>]. Haettu 23.4.2015.

distuneisuudesta äärimmäiseen iloisuuteen ja mielihyvään), epätavallinen ajattelu (esimerkiksi taikauskoiset tai harhaluuloiset ajatukset) ja intuition muutos (š ym. 2014, 7). Toisaalta niistä on käytetty myös yhdessä muutamien muiden samankaltaisia vaikutuksia aiheuttavien aineiden kanssa nimitystä *enteogeenit*, joka viittaa niiden kykyyn tuottaa mystisiä ja uskonnollisia kokemuksia (Griffiths ym. 2011; Maclean ym. 2012). Psilosybiinin ihmiselle aiheuttamat vaikutukset johtuvat tämänhetkisen tutkimuksen mukaan pääasiassa psilosybiinin ja sen johdannaisen psilosiinin sitoutumisesta aivoissa välittäjäaine serotoniinin reseptoreihin (Tylš ym. 2014, 4).

Tässä analyysissä käsitelty sienet on rajattu ryhmäksi niiden käyttöön liittyvän ja niitä yhdistävän kemiallisen rakenteen perusteella. Ryhmä pitää sisällään useita eri sienilajeja, joista yleisimmin käytettyjä ovat *Psilocybe*-sukuun kuuluvat lajikkeet, kuten Suomessakin luonnossa kasvava suippumadonlakki [*Psilocybe Semilanceata*] ja yleisesti kasvatuksessa suosittu huurumadonlakki [*Psilocybe Cubensis*] (Hillebrand, ym. 2006, 16). Tällä rajauksella on pyritty valitsemaan kielellisesti mahdollisimman neutraali lähestymistapa. En siis aio itse puhua psilosybiiniä sisältävistä sienistä *taikasieni*, *huumesieni* tai *myrkkysieni* -termien tarjoamien kehysten kautta. En myöskään lähesty aihetta vain huumausainetutkimuksen viitekehyksestä käsin, joka on Suomessa vallitseva tieteellinen lähestymistapa ja esimerkiksi psilosybiinisienten kohdalla melko rajoittava tapa tarkastella asiaa.

Analyysin ulkopuolelle jäävät tämän analyysin rajallisuuden vuoksi muun muassa muut monilta osin samankaltaisia vaikutuksia aiheuttavat synteettiset ja orgaaniset aineet, kuten usein *psykedeeleiksi* luokiteltavat LSD, DMT, LSA ja meskaliini. En ole myöskään sisällyttänyt analyysiin toista päihdyttävän vaikutuksen vuoksi käytettyä sieniryhmää eli karpässieniä, jotka vaikuttavat neurokemiallisella tasolla eri mekanismeilla kuin psilosybiini ja eroavat subjektiivisilta vaikutuksiltaan. Niihin ei myöskään suoraan viitattu missään aineiston artikkelissa, enkä ole törmännyt artikkeleihin, joissa näitä kahta verrattaisiin tai käsiteltäisiin samassa yhteydessä.

Psilosybiiniä sisältävillä sienillä viitataan siis siihen ryhmään sieniä, jotka sisältävät merkittäviä pitoisuuksia psilosybiiniä ja sen hajoamistuotetta psilosiiniä ja joita käytetään monissa eri tarkoituksissa. Kutsun näitä sieniä tässä analyysissä yksinkertaisuuden vuoksi nimellä *psilosybiinisienet*.

Psykedeeelit

Psykedeeleillä viitataan usein farmakologisesti hallusinogeenisten, eli tajuntaa ja aistimuksia muuttavien huumausaineiden ryhmään kuuluviin ja serotoniinireseptorien kautta hermostoon vaikuttaviin päihdyttäviin aineisiin. Tarkoitan tässä yhteydessä klassisilla psykedeeleillä LSD:tä, psilosybiiniä, meskaliinia, LSA:ta ja lukuisissa kasvi- ja eläinlajeissa kuin ihmisessäkin luontaisesti esiintyvää DMT:tä. Niistä puhuttaessa yhdistyy monia erilaisia puhetapoja, sillä monilla niistä, kuten psilosybiinillä on pitkä yhteinen historia ihmisten kanssa. Lisäksi esimerkiksi psilosybiini ja LSD kantavat paljon kulttuurisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä.

Analyysin kannalta on oleellista hahmottaa, miten esiin nousevat kehykset saattaneet muodostua ja millaisiin kehityskulkuihin ne ovat yhteydessä. Sen vuoksi käyn seuraavaksi hieman läpi psilosybiinisten kulttuurihistoriaa ja luon lyhyen katsauksen käynnissä olevaan psykedeeelitutkimuksen uudelleen nousuun.

1.2 Psilosybiinisten kulttuurihistoriaa

Hallusinogeenisten kasvien ja sienten käytön historia ulottuu, ainakin joidenkin arkeologien ja kulttuurihistorioitsijoiden mukaan (esimerkiksi Guerra-Doce 2015; Samorini 1992; Akers ym. 2011) erittäin pitkälle ihmiskunnan ja -kulttuurin kehityksen alkuvaiheisiin. Psykoaktiivisten sienten varhaisimpien kuvauksien arvellaan joidenkin teorioiden mukaan löytyvän vuosina 9000–7000 ennen ajanlaskun alkua tehdyistä, Tassilista, Saharan autiomaalla Kaakkois-Algeriassa sijaitsevasta luolasta löydettyistä luolamaalauksista (Samorini 1992 & Akers ym. 2011). Lisäksi mesoamerikkalaisten kansojen, kuten atsteekkien ja mayojen arvellaan käyttäneen rituaalisissa menoissaan psilosybiiniä sisältäviä sieniä (Samorini 1992, 71–72; Guzmán ym. 1998, 190–191; Akers ym. 2011, 1).

Myös Espanjasta sekä Pohjois-Siperiasta ja Ruotsista löydettyissä luolamaalauksissa esiintyvien rituaalimenojen arvellaan joidenkin tutkijoiden mukaan syntyneen psykoaktiivisten sienten innoittamana, tosin Siperian ja Skandinaavisten alueiden perinteissä käytetty sieni on luultavimmin ollut punakärpässieni, *Amanita Muscaria* (Akers ym. 2011, 1–2 ja Samorini 1992, 2–6). Psilosybiiniä sisältävien sienten rituaalinen ja sakramentaalinen käyttö on jatkunut nykyhetkeen saakka ainakin Meksikossa useiden eri etnisten ryhmien keskuudessa (Guzmán 2008).

Länsimaiselle yleisölle psilositybiinisienet tulivat tutuiksi vuonna 1957, kun Robert G. Wasson yhtenä ensimmäisistä länsimaalaisista osallistui sienirituaaliin Meksikossa ja raportoi tästä Life-lehdessä ilmestyneessä kuvaesseeassään (Wasson 1957). 1950-luvun lopusta alkaen niitä alettiin enenevässä määrin sekä tutkia tieteellisesti että käyttää päihteenä (Tylš ym. 2014, 1–2). Psilositybiinisienten määrittelyminen vaarallisiksi huumausaineiksi alkoi Yhdysvalloista vuonna 1968 ja sen on nähty liittyvän Vietnamin sotaa ja monia yhteiskunnan valtarakenteita kritisoineen yhdysvaltalaisen vastakulttuurin vastaiseen taisteluun (Wark & Galliher 2010).

Vuoden 1971 YK:n Psykotooppisia aineita koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa psilositybiini monien muiden psykoaktiivisten aineiden tavoin määriteltiin huumausaineeksi (UNODC 1971). Tämä lopetti lääketieteellisen tutkimuksen käytännössä kokonaan. Sitten psilositybiinisienten laillista asemaa on tarkennettu ja tulkittu eri tavoin eri valtioiden lainsäädännössä, mutta tällä hetkellä esimerkiksi Suomessa huumausainelainsäädännön perusteella niiden hallussapito, kasvatus, käyttö ja myyminen on laitonta.

Laittomuudesta huolimatta psilositybiinisieniä käytetään Suomessa, mutta niiden käyttö on muihin huumausaineisiin verrattuna joko marginaalista tai se ei nouse esiin huumausaineiden käyttöä koskevissa selvityksissä. Tuoreimmasta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen *Huumetilanne Suomessa 2014* -raportista (Varjonen 2015) en esimerkiksi löytänyt erillistä mainintaa psilositybiinisienistä. Tämä raportti tosin käsitteli huumetilannetta Suomessa erityisesti terveyden näkökulmasta, ja siinäkin lähinnä ongelmakäytön kannalta. On kuitenkin huomionarvoista, että Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) vuonna 2006 julkaisemasta tapaustutkimuksesta käy ilmi, että psilositybiiniä sisältävien sienien käyttö on lisääntymässä ja sitä pidetään kasvavana trendinä (Hillebrand ym. 2006).

1.3 Psykedeelitutkimuksen renessanssi

Psykedeelejä käsittelevää tieteellistä tutkimusta ja erityisesti lääketieteellistä tutkimusta on alettu tehdä viime aikoina uudelleen enenevässä määrin sitten viisi- ja kuusikymmentälukujen ja seitsemänkymmentäluvun alun jälkeen, kun se Richard Nixonin aloittaman huumesodan seurauksena loppui lähes kokonaan (Garcia-Romeu 2013). Tämän uuden aallon myötä on julkaistu tutkimuksia, jotka

ovat saaneet runsasta mediahuomiota. Tämä on herättänyt keskustelua mediassa ja aineistostanikin on löydettävissä viittauksia näihin tutkimuksiin.

2 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Aineisto

Analyysin aineistona on 11 suomalaisessa mediassa julkaistua artikkelia, jotka käsittelevät psilositybiinisieniä. Artikkelit ovat Helsingin Sanomien (3 kpl), MTV:n (3 kpl), Ylen (2kpl), Helsingin Uutisten (1kpl), Savon Sanomien (1 kpl) ja Karjalaisen(1 kpl) julkaisemia. Kaikki artikkelit on kirjoitettu julkaisijan verkkosivuille ja luettavissa niiltä ilmaiseksi.

Yksitoista artikkelia on riittävä määrä analyysityökalun muodostamiseen ja joidenkin kehysten hahmottelemiseen, muttei tietenkään kerro koko kuvaa suomalaisen median suhtautumisesta psilositybiinisiin ja niiden representointiin. Tämän vuoksi analyysin tuloksia ei voi yleistää koskemaan koko suomalaista mediaa tai kaikkia psilositybiinisienten representointitapoja. Pyrkimyksenä on pikemminkin koittaa hahmottaa joitakin kehyksiä, joiden kautta psilositybiinisieniä suomalaisessa mediassa representoidaan.

Aineisto on kerätty ja valikoitu psilositybiinisiin liittyvillä asiasanoilla, kuten *psilositybiinisienet*, *psilositybiini*, *taikasienet*, *huumesienet*, *myrkkysienet* ja *psykedeelit*, hakuja tekemällä. Haut on tehty sekä Googlen hakukoneella että artikkelien julkaisijoiden internetsivustojen omia sisäisiä hakukoneita hyödyntäen. Asiasanat on valittu sekä jo löydettyjen artikkeleiden käyttämien nimitysten että henkilökohtaisen esitiedon perusteella ja tietoisesti siten, että pelkästään psilositybiinisieniä koskevat artikkelit on otettu aineistoksi. Tarkasteltavaksi on valikoitunut myös vain verkossa julkaistuja artikkeleita, koska työ kannalta on ollut oleellisempaa keskittyä yleisten linjojen hahmotteluun, eikä olisi ollut hyödyllistä tai tarkoituksenmukaista käyttää liikaa aikaa artikkelitietokantojen läpikäymiseen. Näin ollen aikaa on säästynyt itse analyysin tekemiseen ja taustoittamiseen.

Artikkelien löytyä on hyödynnetty näiden mediayritysten uutissivustojen ominaisuutta, joka ehdottaa muita aiheeseen liittyviä juttuja. Lisäksi pois on jätetty täysin saman näkökulman sisältäneet artikkelit ja tarkemmin analysoitavana onkin nimenomaan erityyppisiä näkökulmia ja psilosybiinisten nimityksiä sisältäviä artikkeleita. Koska tarkoituksena on muodostaa karkeita kehyksiä, joiden avulla psilosybiinisiä representoidaan, on artikkelien valinnassa korostunut erityisesti psilosybiinisten käytettävät nimitykset, jotka puolestaan olivat usein ensimmäinen, jo otsikosta ilmenevä kehyksiä erottava lähestymistapa.

En esittelen artikkeleita yksitellen sen tarkemmin, vaan käsittelen niitä analyysiluvussa aihealueittain ja otan esimerkkejä niistä perustelemaan kehysten muodostamista. Analyysi muodostuu siis löydettyjen kehysten mukaan ja etenee teemoittain. En myöskään käsittele tarkemmin artikkelien julkaisijoita, mutta olen ottanut huomioon sen kunkin artikkelin sisältöä analysoidessa. Esimerkiksi kolmen Helsingin Sanomien artikkelin kohdalla on huomioitava, että ne on kirjoittanut sama toimittaja, Jani Kaaro.

Viitataan aineistoon tunnuksilla analyysiyksikköinä tunnuksilla A1, A2, A3... Aineisto ei suppeudessaan edusta koko suomalaista mediaa, eikä kaikkia mahdollisia kehyksiä mutta aineiston pyrkimyksenä onkin tarjota välineitä analyysityökalun muodostamiseen ja joidenkin esiin nousevien kehysten hahmottamiseen.

2.2 Kehysanalyysi ja diskurssianalyysi

Kehysanalyysillä viitataan Erving Goffmanin (1986) kehittämään todellisuuden ja erityisesti yksilön kokemuksen sosiaalista rakentumista tutkivaan menetelmään, jossa tarkastellaan niitä tapoja, joilla asioita ja ilmiöitä esitetään. Goffman puhuu muun muassa primaareista kehyksistä, joilla tarkoitetaan ensisijaisia tulkinnan mahdollistavia kehyksiä. Esimerkiksi luonnon kehys ja sosiaalisen kehys erottelevat luonnonlakien perusteella määräytyvät ja ihmisen toiminnan vaikuttamat ilmiöt. *Luonnon kehykset* nähdään ”ohjaamattomina, suuntamattomina, elämättöminä, opastamattomina ja puhtaasti fyysisinä”, kun taas *sosiaalisen kehyksiin* liitetään ”tahto, päämäärä ja kontrolloitu älyllinen pyrkimys, elävä toimijuus, joista tärkein on ihmisen toimijuus”. (Goffman 1986, 21–22. suom. VK.) Hyödynnän näitä kahta ensisijaista kehystä apuna analysoidessani psilosybiinisten kehystämistä tarkastelemassani aineistossa.

Lisäksi hyödynnän Esa Väli-verroksen (1996) tulkintaa kehysanalyysistä, jota hän soveltaa teoksessaan *Ympäristöuhkan anatomia*: ”Kehykset rajaava sitä, miten tapahtumasta tai ilmiöstä voidaan kulloinkin puhua. Journalismissa on tavanomaista kuvata yhteiskunnallisia kysymyksiä kiistoina.” Hän toteaa lisäksi, että ”kehys ohjaa sekä ajattelua että toimintaa” (Väli-verronen, 1996, 108). Pyrin tätä ajatusta mukaillen hahmottelemaan, millaisissa kehyksissä psilosybiinisten on mahdollista suomalaisessa valtamedian journalismissa puhua ja mitkä tekijät tähän vaikuttavat.

Diskurssianalyysi on lähellä kehysanalyysia ja sen kielellinen näkökulma on hyödyllinen tämänkin analyysin kannalta. Diskurssianalyysin taustalla vaikuttava oletus todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta ja sen välittämisestä merkityksiä rakentaen on olennainen, kun tarkastellaan psilosybiinisten esittämistä. Esimerkiksi Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen (1999, 19) määrittelevät teoksessaan *Diskurssianalyysi liikkeessä* sen olevan ”kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimusta, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä”.

Koska kyseessä on melko rajattu ja suppea analyysi, keskityn kehyksiä ja diskursseja analysoidessani lähinnä yksinkertaiseen käytettyjen sanastojen arvioimiseen. Tätä pidetään ensimmäisenä askeleena diskurssianalyysissa (Jokinen ym. 1997, 18). Toisaalta, pohdin analyysin loppua kohti enemmän myös psilosybiinisten käytävän keskustelun asemaa yhteiskunnassa laajemmin. Etenen siis Norman Fairclough:n (1997, 14) jäsenyyksen mukaisesti lingvistisestä tarkastelusta laajempaan yhteiskunnalliseen näkökulmaan. Pääpaino on kuitenkin kielellisten valintojen perusteella muodostuvien kehysten etsimisessä ja laajempi yhteiskunnallinen viitekehys lähinnä tukee pohdintaa niiden muodostumisen taustalla olevista seikoista.

Sovellan analyysissäni siis sekä kehyksen että diskurssin käsitteitä. Lähdän liikkeelle psilosybiinistenille annettujen ja niihin viittaavien nimitysten erittelystä. Niiden avulla muodostan kehykset, joihin liitettyjä asioita jaottelen lisäksi primaareihin kehyksiin. Temaattisena pohjana on Goffmanin (1986) primaarien kehysten luonnon ja sosiaalisen kahtiajako. Lisäksi nimenomaan psilosybiinisten kulttuurihistorian perusteella hahmottelen teemoja, joista saattavat osaltaan muodostua mediassa käytetyiksi kehyksiksi. Lisäksi huomioin artikkeleissa ääneen pääsevät ja toisaalta sivuutetut toimijat.

3 ANALYYSI

3.1 Taikasienet, huumesienet, myrkkysienet – kolme nimeä

Ensimmäinen silmiinpistävä ja artikkeleista erottuva kehystävä seikka on nimitykset, joilla psilosybiinisienistä puhutaan. Tämä ilmenee jo otsikoiden tasolla ja niistä onkin löydettävissä kolme eri nimitystä: 1) taikasienet, 2) huumesienet ja 3) myrkkysienet. Lisäksi itse leipätekstissä käytetään myös nimitystä psilosybiinisienet, sekä itse sienien lajeihin viittaavia nimityksiä, kuten madonlakit ja suipomadonlakit. Jo pelkästään näitä eroavia nimityksiä tarkastelemalla on nähtävissä, mikä merkitys kehystämällä on psilosybiinisienten kaltaisen monta näkökulmaa yhdistävän aiheen esittämisessä. Näitä kolmea nimitystä mukaillen on löydettävissä kolme kehystä, joissa psilosybiinisienet voidaan esittää. Nämä eivät kuitenkaan rajaudu täysin selkeästi ja yhdessä artikkelissa saattaa enemmän kuin yksi kehys.

Joissain otsikoissa esiintyy toisaalta myös useita eri nimityksiä joilla samassa artikkelissa representoitiin psilosybiinisieniä. Merkittävää onkin huomata, että artikkeleissa ei välttämättä käytetä vain yhtä kehystä vaan esitetään useita kehyksiä, joita tosin tulkitaan ja representoidaan erilaisilla tavoilla ja eri yhteyksissä. Tämä mahdollistaa vaihtoehtoisten representaatioiden sulauttamisen hallitsevan kehyksen alle.

Kaikissa kolmessa [A1, A2, A3] Jani Kaaron Helsingin Sanomiin kirjoittamassa artikkelissa otsikko alkaa viittauksella tutkimukseen. Tutkimustiedon auktoriteetti onkin yksi merkittävimmistä keinoista, joilla rakennetaan lääketieteellistä ja psykedeelistä kokemusta korostavaa kehystä. Tutkimustietoon viitataan myös yhdessä YLE:n artikkelissa [A9]. Toisaalta taas muissa artikkeleissa psilosybiinisienten vaikutuksia käsitellessä tiedon auktoriteettina esiintyy Poliisi [A6], Tullin rikostorjuntayksikön Mika Ylitolva, Irti Huumeista Ry:n puheenjohtaja Sami Räsänen [A8] ja sienikirjailija Lasse Kosonen [A11].

3.2 Huumesienet, myrkkysienet ja valta

Huumesota, psilosybiinisienet ja valta liittyvät toisiinsa jo luvussa 1.2 lyhyesti avatun historiansa puolesta. Artikkeleissa psilosybiinisienet liitettiin osaksi jo valmista huumekehystä ”huumesieni”-termin avulla, sekä sillä mitä asioita sanottiin ja ketkä pääsivät ääneen. Huumesienistä puhuttaessa sen yhteydessä käytettiin negatiivisemmän konnotaation omaavia sanoja ja ilmauksia, kuten ”hidastavat aivoja” [A1], ”vaarallisen” [A6] ja ”sekavia hiippareita” [A4].

Rikollisuuteen psilosybiinisienet liitettiin viidessä artikkelissa [A5, A6, A8, A10, A11]. Huumekehukseen liittyi käyttöilmiön uutuudesta puhuminen. Artikkeleissa käytettiin ilmauksia, kuten ”uusi huumesienibuumi” [A6], ”uusi huumeilmiö” ja ”uusi huumetrendi” [A5], sekä ”sieni-ilmiö” [A11]. Psilosybiinisienten käyttöä verrattiin myös esimerkiksi imppaukseen [A6, A8] ja sen todettiin olevan ”nuorten keskuudessa usein hetkellistä” [A8].

Kuudessa artikkelissa psilosybiinisienet liitettiin jo otsikossa osaksi huumausaineista käytävää keskustelua. Kuitenkin, YLE:n uutisen [A10] otsikossa ”Pohjois-Karjalan poliisi takavarikoi huumeita ja huumesieniä” on erotettu huumeet ja huumesienet, vaikka ne muuten esitetäänkin samassa kehyksessä, mutta itse leipätekstissä psilosybiinisieniä ei käsitellä erikseen lainkaan. Tämä kertoo osittain siitä epävarmuudesta, joka psilosybiiniisiin liittyy – luonnossa yleisesti esiintyvät sienet eivät välttämättä istu hyvin samaan kuvaan muiden huumausaineiden kanssa tai niiden olemassaoloa ja vaarallisuutta halutaan erityisesti korostaa ja siten muistuttaa niiden huumausainestatuksesta.

Luonnon kehyksen yhteyteen liitettiin usein viittaus sienten sisältämiin ”hermomyrkkyyhin” [A5, A7] ja *myrkkysieni*-kehys liittyikin nimenomaan siihen, että vedottiin myrkkysieniin yhdistyviin mielikuviin, joihin liitetään usein kuoleman vaara ja erityisesti maksaa vaurioittavat kärpässienet. Psilosybiini ei kuitenkaan ole todettu kliinisen näytön perusteella olevan neurotoksinen⁶. Myrkkysieni-kehys esitettiinkin yleisesti yhteydessä huumesieni-kehyksen kanssa. Se perustuu sienikirjojen luokitukseen, joissa psilosybiiniä sisältävät sienet, jos ne mainitaan, kategorioidaan myrkkysieniksi. Muuten vertauksia tai suoraa mainintaa esimerkiksi kärpässienistä ei artikkeleissa ollut.

⁶ http://www.hopkinsmedicine.org/Press_releases/2006/GriffithspsilocybinQ. Haettu 12.5.2015.

Sienten ”hermomyrkyistä” puhuttaessa korostui perinteinen huumesodan tuottama kehys jossa pahat huumeet ottavat vallan käyttäjästään ja aiheuttavat ”kuolemanvakavia harhoja” [A6], saavat sekaisin olevat käyttäjänsä käpertymään nurkkaan ”vakavien harhojen vallasta” [A6] ja joiden johdosta on esimerkiksi ”tapahtunut liikenneonnettomuuksia” [A5].

Huumesienistä ja ”huumaantumistarkoituksessa kerättävistä” [A11] sienistä puhuttaessa puolestaan korostui käyttäjät toimijuus sekä sosiaalisen primaari kehys ja käyttäjät esitettiin usein yhtenäisenä ryhmänä, johon liitettiin muun muassa seuraavia ilmauksia: ”sekavia hiippareita” [A4], ”sienet syöjät ovat aivan erilaista porukkaa” [A6], ”tällainen ihminen” [A6] ja ”ilmiöstä nuorison keskuudessa” [A8]. Toisaalta näin ei tehty kaikissa artikkeleissa, vaan huumausainestatukseen viitattiin myös ainoassa sieniä käyttäneen (Hortonin neuralgian eli sarjoittaisen pääsäryn hoitoon) henkilön ääneen päättävässä artikkelissa.

Huumaavia sieniä käsittelevässä tietolaatikossa oli yhdessä artikkelissa viittaus näiden sienten käyttöön Meksikossa ja Keski-Amerikassa, joissa niitä ovat käyttäneet ”alkuperäisasukkaat palvontameinoissaan” [A11]. Tämä täysin irrallinen huomautus oli toinen kahdesta viittauksesta niiden kulttuurihistoriaan. Toisessa viitattiin 1950- ja 1960-luvuilla tehtyihin tieteellisiin tutkimuksiin [A9].

Itse vaikuttavasta aineesta, psilosybiinistä, puhuttiin eri kehyksissä. Tieteellisiä tutkimuksia esittelevissä artikkeleissa puhuttiin yksinkertaisesti ”taikasienten sisältämästä psilosybiinistä” [A1], ”madonlakkien vaikuttavasta ainesosasta” [A2] tai ”madonlakkien ainesosasta” [A3], kun taas rikollisuuden ja ”huumeilmiön” näkökulmasta psilosybiinistä puhuttiin ”psykedeelisenä hermomyrkkynä” [A5], ”hermoston toimintaan vaikuttavana hermomyrkkynä” [A11] tai hermomyrkkynä, josta ei voida koskaan tehdä lääkettä [A7].

3.3 Taikasienet luonnon yläpuolella

Kun puhuttiin taikasienistä, käytettiin usein tätä termiä lainausmerkeissä, tai sen yhteydessä ilmausta ”niin sanottujen taikasienten” [A1, A3, A5, A9]. Yhdessä artikkelissa puhuttiin ensisijaisesti luonnosta kerättävistä ”myrkkysienistä”, joita myöhemmin kutsuttiin ”niin sanotuiksi psilosybiinisieniksi” [A8]. Ilmauksella korostettiin ensisijaisen merkityksen saavaa kehystä ja taikasienistä tai

psilosybiinisenistä puhuminen sulautettiin tämän kehyksen alle ylläpitäen siten artikkelin ensisijaista kehystä ainoana mahdollisena tulkintakehyksenä.

Taikasienikehyksessä sienet nostettiin ikään kuin ihmelääkkeeksi perinteisten lääkkeiden yläpuolelle, kun niihin viitattiin vaihtoehtohoitona [A7] tai niiden sanottiin ”luovan hyperyhteyksiä” [A3] ja ”aut-tavan tupakoinnin lopettamisessa”, johon tunnetusti muut lääkehoidot eivät toimi läheskään samalla todennäköisyydellä. Psilosybiinin, kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan yhdistettynä, ”onnistumis-prosentit nousevat parhaillaan 35:een kuudessa kuukauden aikana” artikkelin mukaan, joka on ” siis yli kaksinkertainen näihin verrattuna” [A2].

3.4 Toimijat ja vastakkainasettelut

Koska psilosybiinisienet ovat hyvin monia eri lähestymistapoja yhdistävä aihe, liittyy siihen myös useita eri toimijoita. Artikkeleista esiin nousee ainakin selkeä vastakkainasettelu psilosybiinisieniä käyttävän ryhmän, jonka sanotaan olevan nuoriso sekä nuoret aikuiset ja lakia valvovien viranomais-ten kuten Poliisin ja Tullin välillä. Vastakkainasetteluja löytyy myös lääketieteen ja vaihtoehtohoito-ten [A7] sekä Joensuun Vehkalahden asukkaiden ja ”huumaavia sieniä etsivien sekavien hiipparei-den” suhteen. Lisäksi erotteluja tehtiin sukupuolten välillä. Samassa artikkelissa puhuttiin hoitoon toimitetusta nuoresta naisesta, jonka sienet olivat saaneet ”aivan sekaisin” ja nuorista miehistä, jotka oli otettu kiinni hallussaan ”toistasataa sientä” [A6].

Poliisin, tai viranomaisten ja yhteiskunnan laajemmin, ja sieniä käyttävien ihmisten välistä vastak-kainasettelua rakentaa muun muassa monet ilmaukset, joissa sienten käytön suhdetta näihin tahoihin kuvataan voimakkain, negatiivisen konnotaation saavin sanavalinnoin: ”huumesienibuumi *riivaa* po-liisia”[A6], ”sieni-ilmiö *tukkii* nyt Tullia” [A11] ja ”tämä on meillä joka syksyinen *riesa*” [A8]. Li-säksi sieniä käyttävien ihmisten toimintaa arvioi ja ääneen pääsee Poliisin edustajien lisäksi monet muut toimijat, kuten sienikirjailija Lasse Kosonen, Tullin rikostorjuntayksikön Mika Ylitolva, Irti Huumeista Ry:n puheenjohtaja Sami Räsänen ja jopa ”Vehkalahdella asuva” yksityishenkilö ”Hanna Mattson-Pajarinen, joka kuulopuheiden perusteella kertoo, että ”sieniä haetaan jopa ihmisten pi-hoista” [A4].

Ainoastaan kahdessa artikkelissa ääneen pääsee sieniä käyttänyt ihminen. Toisessa kyseessä on henkilöhaastattelun tyylinen juttu vanhoille ihmisille suunnatun Studio55:n internetsivuilla ja siinä sienten käyttö nähdään vaihtoehtohoitona sarjoittaiseen päänsärkyyn, josta haastateltava on kärsinyt pitkään ja joka ”oli ajaa Tonyn itsemurhaan” [A7]. Vaihtoehtohoitona ”myrkkysienet olivat viimeinen toivoni”. Toinen ääneen pääsevät henkilö on sienistä pahoja oireita saanut ”käyttäjä”, jonka lähettämää tekstiviestiä Poliisi on käyttänyt apuna ja jota rikosylikonstaapeli Esko Yli-Hallila referoi epäsuorasti. Kuitenkin sieniä käyttäviin, kerääviin, tai niitä nettikaupoista tilaavin henkilöihin viitataan selkeästi erottuvana ryhmänä.

Ulkomailta netin kautta sieniä sanotaan yhdessä artikkelissa Tullin mukaan tilaavan lähinnä ”nuoret, tietokoneen äärellä viihtyvät miehet” [A5]. Tämä ryhmittely jää melko epäselväksi sekä sen suhteen, että millä perusteella Tulli luokittelee ja yleistää sienten kasvatukseen tarkoitettujen kasvatusalustojen tilaajia ”tietokoneen äärellä viihtyviksi” ja kuinka relevantti tämä ”nuorten miesten” ryhmän erottelu artikkelin sisällön kannalta on”. Tätä problematiikkaa artikkelissa ei tarkastella lainkaan. Tulli rakentuu myös vastatoimijana internetin ja siellä toimivien verkkokauppojen kanssa, sillä ”nettihän on sellainen paikka, että sieltä tilaamalla saa mitä vain” [A11].

Muita toimijoita, joita artikkeleissa tulee esiin, ovat tieteellistä tutkimusta psilosybiinisenienistä tekevät yliopistot (mm. Imperial College ja Johns Hopkinsin yliopisto) ja tutkijat (mm. Paul Expert), jotka pääsevät ääneen ja ovat edustettuna tutkimusta käsittelevissä artikkeleissa [A1], [A2], [A3], [A9]. Tutkimusten käsittelemät ilmiöt, eli tupakan lopettamisesta ja syöpäpotilaiden ahdistuksesta tehtyjen tutkimusten koehenkilöt ovat tietenkin myös toimijoita sinänsä. Sarjoittaista päänsärkyä käsittelevässä artikkelissa esiin nousee myös siitä kärsivät ihmiset ja heidän suhteensa lääkäreihinsä, jotka eivät tunnusta potilaiden itse käyttämää vaihtoehtoista hoitomuotoa, joista yksi osa voi olla psilosybiinisenienet.

4 YHTEENVETO

Lähdin liikkeelle kysymällä *Millaisia kehyksiä ja diskursseja psilosybiiniä sisältävistä sienistä kirjoituissa suomalaisissa valtamedian artikkeleissa on?* ja *Mitä toimijoita psilosybiinisieniin liittyvissä artikkeleissa on esillä ja ketkä näistä pääsevät ääneen?* Goffmanin ja Väliwerrosen muotoiluja kehysanalyysistä ja Jokisen ajatuksia diskurssianalyysistä hyödyntäen analysoin psilosybiinisieniä käsitteleviä artikkeleita. Esiin nousi kolme selkeästi erottuvaa kehystä, joita käytettiin rinnakkain ja limittäin. Ne erottuivat jo psilosybiinisienistä käytettyjen nimitysten perusteella, mutta tarkentuivat analyysin edetessä.

On perusteltua sanoa, että psilosybiinisieniä voidaan esittää suomalaisessa valtamediassa ainakin seuraavien kehysten avulla. 1) Taikasienten kehys: psilosybiinisienet nähdään uutena, tai ainakin uudeleen löydettyinä suuren potentiaalin omaavana mahdollisesti lääkinnällisiä ominaisuuksia omaavana organismina. Sitä lähestytään joko sen aiheuttamien psyykkisten vaikutusten perusteella tai sen aivo-kemiallisten vaikutusten tarkastelun kautta. Viittaukset tutkimustietoon ja tieteellisiin auktoriteetteihin ovat merkittävässä osassa. 2) Huumesienten kehys: näkökulma liitetään huumausaineista käytävään keskusteluun. Sieniä käyttäville henkilöihin kohdistuu stigmatisaatiota. Varoitellaan sienten haitallisuudesta, laittomuudesta ja myrkyllisyydestä. Käyttäjät nähdään ryhmänä, joka aiheuttaa pahenusta ja ongelmia sekä muille että itselleen. Sieniä käyttäviä ihmisiä arvioidaan monilta eri tahoilta, mutta he itse eivät oikeastaan pääse ääneen. 3) Myrkkysienten kehys: sienet nähdään ensisijaisesti sisältämiensä aineiden ja laajemman myrkkysieniin liitettyjen miellelyhtymien kontekstissa. Korostettuja ilmauksia ovat muun muassa ”hermomyrky”, ”psilosybiini” ja ”madonlakit”.

Nämä kehykset esiintyivät usein yhdessä ja toisiaan sulauttaen ensisijaisen tulkintakehyksen alle. Kehysten käyttöön vaikuttaa merkittävästi se, ketä toimijoita artikkelissa pääsee ääneen. Tärkeä huomio on, että itse sieniä käyttävien henkilöiden ääni jää käytännössä täysin hiljaiseksi. Tämä johtuu luultavasti vakiintuneista journalistista toimintatavoista, joissa poliisin tai muun viranomaisen haastattelu on riskittömämpää ja vaivattomampaa toimittajalle. Vastakkainasettelu toimii ikään kuin Poliisin tiedotustavoitteiden mukaisesti samalla sekä huumevalistuksena että pelotteluna psilosybiinisieniä käyttäville, sitä harkitseville ja itse asiassa jopa kaikille, kun sienten kerääjät nähdään pahenusta aiheuttavana ryhmänä ja ”sekavina hiippareina”.

Kaiken kaikkiaan psilosybiinisten käytävät julkinen keskustelu on moninaista ja monitasoista, mutta hyvin vaihtelevaa. Näin ollen toimittajan vastuulle jää se, miten paljon hän asiaan paneutuu ja tekee taustatyötä. Tietysti lisäksi toimitusten ja julkaisijoiden sekä julkaisupaikkojen konteksti vaikuttaa sisältöön. On kuitenkin perusteltua olettaa, että tulevaisuudessa huumesodan toimivuudesta käytävän keskustelun ja psilosybiinisten lääketieteellisiä sovelluksien mahdollisen löytämisen ja käyttöönoton myötä keskustelua käydään yhä enemmän ja sen luonne muuttuu. Merkkejä tästä on nähtävissä jo nyt ja uskon sen olevankin vain ajan kysymys, milloin kriittisiä näkökulmia vallitsevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja suhtautumiseen alkaa tulla yhä enemmän ilmi myös journalistisissa teksteissä.

AINEISTOLUETTELO

Helsingin Sanomat:

A1: Kaaro, Jani. Huumesienet hidastavat aivoja. *Helsingin Sanomat*: 26.1.2012. Löytyy osoitteesta: <http://www.hs.fi/ulkomaat/a1305554235268>. Haettu 21.4.2014.

A2: Kaaro, Jani. Tutkimus: Taikasienet auttavat tupakoinnin lopettamisessa. *Helsingin Sanomat*: 16.9.2014. Löytyy osoitteesta: <http://www.hs.fi/tiede/a1410839278448>. Haettu 21.4.2014.

A3: Kaaro, Jani. Tutkimus: Taikasienet luovat aivoihin hyperyhteyksiä. *Helsingin Sanomat*: 4.11.2014. Löytyy osoitteesta: <http://www.hs.fi/tiede/a1415077416131>. Haettu 21.4.2014.

Karjalainen:

A4: Sekavat sienten etsijät puhuttavat Vehkalahdella. *Karjalainen*: 22.9.2014. Löytyy osoitteesta: <http://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/kotimaa/item/12766-sekavat-sienten-etsijat-puhuttavat-vehkalahdella>. Haettu 21.4.2014.

MTV:

A5: Zareff Anna. Uusi huumeilmiö: ”Taikasieniä” kasvatetaan muovilaatikoissa. *MTV3*: 23.5.2014. Löytyy osoitteesta: <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/uusi-huumeilmio-taikasienia-kasvatetaan-muovilaatikoissa/3393514>. Haettu 21.4.2014.

A6: Uusi huumesieni riivaa poliisia – kuolemanvakavia harhoja. *MTV3*: 7.9.2012. Löytyy osoitteesta: <http://www.mtv.fi/uutiset/rikos/artikkeli/uusi-huumesienibuumi-riivaa-poliisia-kuolemanvakavia-harhoja/2051948>. Haettu 21.4.2014.

A7: Studio 55/Anette Lehmusruus. Pääsärky oli ajaa Tonyn itsemurhaan: Myrkkysienet olivat viimeinen toivoni. *MTV3*: 20.7.2013. Löytyy osoitteesta: <http://www.studio55.fi/tositarina/article/paansarky-oli-ajaa-tonyn-itsemurhaan-myrkkysienet-olivat-viimeinen-toivoni/196526>. Haettu 21.4.2014.

Savon Sanomat:

A8: Poikolainen, Virpi. Vaarallinen huumesienibuumi leviää nuorten keskuudessa. *Savon Sanomat*: 23.9.2012. Löytyy osoitteesta: <http://www.savonsanomat.fi/uutiset/kotimaa/vaarallinen-huumesienibuumi-leviaa-nuorten-keskuudessa/1249953>. Haettu 21.4.2014.

YLE:

A9: Huumesienistä apua syöpäpotilaille. *YLE*: 7.9.2010. Löytyy osoitteesta: http://yle.fi/uutiset/huumesienista_apua_syopapotilaille/1960283. Haettu 21.4.2014.

A10: Pohjois-Karjalan poliisi takavarikoi huumeita ja huumesieniä. *YLE*: 18.10.2012. Löytyy osoitteesta: http://yle.fi/uutiset/pohjois-karjalan_poliisi_takavarikoi_huumeita_ja_huumesienia/6340666. Haettu 21.4.2014.

Helsingin Uutiset:

A11: ”Hullusta tulee vielä hullumpi” – sieni-ilmiö tukkii nyt Tullia. *Helsingin uutiset*: 25.2.2015. Löytyy osoitteesta: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/268720-hullusta-tulee-viela-hullumpi-sieni-ilmio-tukkii-nyt-tullia>. Haettu 27.4.2015.

LÄHDELUETTELO

- Akers, Brian P.; Ruiz, Juan Francisco; Piper, Alan & Ruck, Carl A. 2011. A Prehistoric Mural in Spain Depicting Neurotropic Psilocybe Mushrooms? *Economic Botany* 65(2), 121–128.
- Fairclough, Norman 1997. *Miten media puhuu*. Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.
- Garcia-Romeu, Albert 2013. Making Your Mark on the Psychedelic Renaissance. *MAPS (Multidisciplinary Association for Psychedelic Studies)*. Löytyy osoitteesta: <http://www.maps.org/resources/students/5344-making-your-mark-on-the-psychedelic-renaissance-by-albert-garcia-romeu,-phd>. Haettu 11.5.2015.
- Goffman, Erving 1986. *Frame analysis: An Essay on the Organization of the Experience*. Boston: Northeastern University Press.
- Griffiths, Roland R.; Richards, William A.; Richards, Brian D.; McCann, Una; Jesse, Robert 2011. Psilocybin can occasion mystical-type experiences having substantial and sustained personal meaning and spiritual significance. *Psychopharmacology*. Julkaistu online-versiossa 15.6.2011.
- Guerra-Doce, Elisa 2015. Psychoactive Substances in Prehistoric Times: Examining the Archaeological Evidence. *Time and Mind: The Journal of Archeology, Consciousness and Culture*. 8:1, 91–112.
- Guzmán, Gastón; Allen, John W.; Gartz, Jochen 1998. A Worldwide geographical distribution of the neurotropic fungi, an analysis and discussion. *Ann. mus. civ. Rovereto*. Vol. 14 (1998), 189–280.
- Guzmán, Gastón 2008. Hallucinogenic mushrooms in Mexico: An overview. *Economic Botany*, 62(3), 404–412.
- Hillebrand, J., Olszewski, D.; Sedefov, R. 2006. *Hallucinogenic mushrooms: an emerging trend case study*. Lissabon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA).
- Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi; Suoninen, Eero 1999. *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.
- Maclean, Katherine A.; Leoutsakos, Jeannie-Marie; Johnson, Matthew W.; Griffiths, Roland R. 2012. Factor Analysis of the Mystical Experience Questionnaire: A Study of Experiences Occasioned by the Hallucinogen Psilocybin. *Journal for the Scientific Study of Religion* 51(4): 721–737.
- Samorini, Giorgio 1992. The oldest representations of hallucinogenic mushrooms in the world (Sahara Desert, 9000–7000 BP). *Integration* 2(3), 69–78.
- Tylš, Filip; Páleníček, Tomáš; Horáček, Jiří 2014. Psilocybin – summary of knowledge and new perspectives. *European Neuropsychopharmacology*. Vol. 24, Issue 3, 342–356. Löytyy osoitteesta: <http://dx.doi.org/10.1016/j.euroneuro.2013.12.006>. Haettu 5.11.2014.
- UNODC 1971. *Convention on psychotropic substances 1971*. Löytyy osoitteesta: http://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf. Haettu 17.3.2015

Varjonen, Vili 2015. *Huumetilanne Suomessa 2014*. THL – Raportti: 2015_001. Löytyy osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-414-4>. Haettu 19.3.2015.

Väliverronen, Esa, 1996. *Ympäristöuhkan anatomia*. Tampere: Vastapaino.

Wark, Colin; Galliher, John F. 2010. Timothy Leary, Richard Alpert (Ram Dass) and the changing definition of psilocybin. *International Journal of Drug Policy* 21, 234–239.

Wasson, R. G. 1957. Seeking the magic mushroom. *Life* 49, no. 19 (May 13): 100–102, 109–120